



## Bus atnaujintas Vaižganto paminklas

Lietuvos Respublikos Seimas, pasitikdamas artėjančias mūsų kraštiečio, garbaus lietuvių visuomenės veikėjo, literatūros klasiko ir liaudies švietėjo, kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto 150-ąsias gimimo metines, paskelbė šalyje 2019 metus Vaižganto metais. Nieko nelaukdami, ruošti jiems pradėjo Anykščių rajono savivaldybė, Svėdasų seniūnija ir kitos institucijos bei Svėdasų krašto žmonės. Bene pirmasis, ryškus šių darbų rezultatas – parengtas projektas Vaižganto paminklui, statytam Svėdasuose dar prieškario metais iš esmės atnaujinti.

Paminklas J. Tumui-Vaižgantui buvo pastatytas 1937 metais. Jo skulptorius – Bernardas Bučas (1903–1979), architektas – Feliksas Vizbaras (1880–1966). Paminklo architektūrinis-skulptūrinis sprendimas – J. Tumo-Vaižganto biustas ant aukšto, laiptuoto postamento su pjedestalu, fasadų apdaila ir puošyba: postamento Šiaurės Rytų ir Pietvakarių fasadų stačiakampės bronzinės plokštės su bareljefais.

Paminklą supa tvora, juosianti Nepriklausomybės sodelį. 2017 m. paminklą bei ją supančią teritoriją apžiūrėjo Kultūros paveldo departamento prie LR Kultūros ministerijos Restauravimo



*Juozo Tumo-Vaižganto paminklas  
Svėdasų skvere  
D. Stankevičienės nuotrauka*

taryba. Ji nustatė, jog paminklo postamentas ir cokolinė dalis yra pajuodę, apaugę dumbliais, siūlės ištrupėjusios, vietomis matosi druskų klodai. Biusto ir reljefų paviršiai yra margi, todėl juos būtina valyti ir konservuoti patinuojuojant (paviršių dažant ir sendinant – red.).

Restauravimo taryba nutarė, kad skulptūrinį biustą ir du reljefus būtina konservuoti ir restauruoti. Paminklo

postamento poliruoti akmens luitai prarado blizgesį – būtina jų paviršių perpoliruoti, antiseptikuoti. Paminklinės tvoros akmenis taip pat reikia valyti nuo biologinių nešvarumų, o ištrupėjusias siūles – užtaisyti ir konservuoti. 2017 m. Anykščių rajono savivaldybės iniciatyva bei lėšomis, vadovaujantis Restauravimo tarybos išvadamis, buvo parengta Juozo Tumo-Vaižganto paminklo ir tvoros, juosiančios Nepriklausomybės sodelį, tyrimų, konservavimo-restauravimo programa. Ją parengė aukščiausios kategorijos skulptorius-restauratorius Kęstutis Norkūnas.

2018 m. Anykščių rajono savivaldybė skyrė lėšas J. Tumo-Vaižganto paminklo restauravimo-konservavimo darbams atlikti. Vadovaujantis minėtais paminklo tyrimais ir projektine jo atnaujinimo užduotimi, buvo parengtos ir patvirtintos restauravimo-konservavimo darbų programos. J. Tumo-Vaižganto paminklo restauravimo-konservavimo darbus, vykdant minėtas programas, atliks UAB „Vilniaus restauratoriai“.

*Daiva Stankevičienė,  
Anykščių RS administracijos  
Architektūros ir urbanistikos sk.  
vyr. specialistė*

## Pradinių klasių mokslo metų Pabaigos šventė



*Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazijos  
pradinukai*

Karštą gegužės 31-osios dienos rytą pradinukai, lydimi šeimos narių, atskubėjo į mokslo metų Pabaigos šventę.

Greitai praskriejo mokslo metai. Renginio vedančiosios ketvirtokės Martina ir Kamilė palinkėjo mokyklai pailsėti nuo triukšmo, o sau ir mokytojoms – turiningo poilsio.

Gimnazijos direktoriaus pavaduo-

toja K. Dilienė įteikė ketvirtokams pradinio ugdymo baigimo pažymėjimus ir palinkėjo visiems sugrįžti į klases rugsėjo pirmąją. Pristatė klasės auklėtoją Sigutę Koviene.

Gražios ir saulėtos vasaros, smagių atostogų!

*Irena Jucienė,  
ketvirtos klasės mokytoja*

# Istoriniai įvykiai Lietuvos laikinojoje sostinėje

Kaune atidengtas „Laisvės kario“ paminklas



*Paminklo atidengimo iškilmėse dalyvavo garbingi asmenys: Prezidentas Valdas Adamkus, LR Seimo pirmininkas Viktoras Pranskietis, Kauno meras Visvaldas Matijošaitis, istorikas Liudas Mažylis, Vyčio paramos fondo nariai bei rėmėjai, užsienio šalių diplomatai iš Suomijos, Čekijos, Lenkijos, Izraelio*

*Skulptūros autorius Arūnas Sakalauskas viešai pareiškė, kad „Laisvės kariui“ suteikti R. Kalantos veido bruožai. Stasio Gavenavičiaus nuotrauka*

Kauno Dainų slėnyje nuaidėjo Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui skirta Dainų šventė, kurioje dalyvavo apie 2,5 tūkst. atlikėjų iš Lietuvos, Estijos, JAV ir Kanados. Šventę stebėjo apie 10 tūkst. žiūrovų



## Vaikų kalbos ugdymas, kuris suartina...

Siekdama glaudaus bendradarbiavimo su vaikų tėvais, Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos logopedė metodininkė Raimonda Kirvėlienė visus mokslo metus rengė įvairaus pobūdžio praktinius užsiėmimus. Tėvams buvo suteikta daug naudingos informacijos apie visapusišką vaikų kalbos ugdymą ir logopedinių pratybų tęstinumo užtikrinimą namuose. Vasario mėnesį tėveliai dalyvavo praktiniame užsiėmime „Pirštų, lūpų ir liežuvio mankštos pratimai, spartinantys kalbos vystymąsi“. Balandžio mėnesį jau dešimtąs metus iš eilės buvo suorganizuota



*Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos logopedė metodininkė Raimonda Kirvėlienė (viduryje)*

zuota viktorina „Klausau, tariau, kuriu“, kurios metu tėvelių komanda varžėsi su vaikučiais atlikdami įvairias užduotis.

Mokslo metų pabaigoje kartu su tėveliais buvo įvertinti vaikučių pasiekimai ir aptarti tikslai kitiems mokslo metams.

Džiaugiamės, kad logopedė metodininkė Raimonda Kirvėlienė kiekvienais metais kupina naujų idėjų ir prasmingų iniciatyvų. Aktyviai suburiami vaikai, tėveliai, seneliai, pedagogai. Toks artimas bendravimas visus suartina ir skatina siekti bendrų tikslų ugdant jaunąją kartą. Tikimės tokio glaudaus bendradarbiavimo ir ateityje.

**Inga Kilienė**

# Projektas „Vanduo, vandenyje ir prie vandens“

Birželio 11 dieną Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazistai vykdė neformaliojo ugdymo projektą „Vanduo, vandenyje ir prie vandens“. Šio projekto tikslai-mokyti įvairiapusiškai nagrinėti gamtos objektus, lavinti komandinio darbo įgūdžius.

Dalykų mokytojai iš anksto parengė įvairių užduočių, susijusių su vandeniu, kurias mokiniai atliko išvykoje prie Beragio ežero. Projekte dalyvavo 5-IIIg klasių komandos. Mokiniai kūrė eilėraščius, minė mįsles, rašė patarles apie vandenį, atliko chemijos ir fizikos eksperimentus su vandeniu. „Apsiginklavę“ internetu ir mokslinėmis knygomis, apibūdino vandenyje ir prie vandens augančius augalus bei ežero seklumoje rastus moliuskus. Daug užduočių buvo tiesiogiai susijusių su Beragio ežeru. Pavyzdžiui, reikėjo apskaičiuoti, kurią ežero ploto dalį procentais sudaro jame esanti sala, koks slėgių skirtumas vidutiniam ir didžiausiam ežero gylyje, papasakoti legendą apie Beragio pavadinimo kilmę. Neliko pamirštos ir užsienio kalbos. Jaunesnieji mokiniai domėjosi angliškais ir rusiškais vandens augalų ir gyvūnų pavadinimais, vyresnieji kūrė trumpus rašinėlius.

Grįžę nuo ežero susirinkome į aktų salę. Čia komandos pristatė savo atliktus darbus visiems projekto dalyviams. Kai kuriems mokiniams tai buvo pirmas viešas kalbėjimas didelei auditorijai, tačiau visi buvo labai geranoriški ir vieni kitus drąsino plojimais.

**Regina Balčiūnienė,**  
projekto koordinatore  
biologijos mokytoja



*Praktinės pamokos gamtoje gimnazistams labai vertingos visapusiško mąstymo įgūdžiams lavinti*



## GRAŽIOS IŠMINTINGŲ ŽMONIŲ MINTYS

Kiekvienas susitikimas su kitu žmogumi yra sėkla, iš kurios gali išaugti vešlus medis, kur daugybė žmonių ras pavėsį ir maisto.

Kaip būtų gražu palikti pasaulį gražesnę negu radome.

Geriausias kelias į taiką – atpažinti kitame ne priešą, kurį reikia nugalėti, bet brolių, laukiančių apkabinimo.

Meilė galiausiai yra vienintelė šviesa, kuri vis iš naujo nušviečia pasaulio tamsą.

Tapti gailėstingais – tai išmokyti mylėti konkrečia ir nesuinteresuota meile.

## POEZIJOS SKILTELĖ

### Saulučių pilna palaukė...

*Saulučių pilna palaukė  
gaivina vaiskia ugnim.  
Ne debesys – ievos ten plaukia  
virš Tėviškės žemės. Širdin*

*vis nerimas graužias. Jo vygė –  
nulūžus sena drebulė  
ir senosios kaimo sodybos,  
kurių negali nemylėt.*

*Prie šilo – balta koplytėlė.-  
Šimonio pastelė, gėlė...  
Ją Dievo palaima prikėlė,  
Todėl privalai ją mylėt.*

.....  
*Tik lūpose žodis sustingo  
ir jo pakartot negaliu.  
Ir visa, kas rodė prasminga  
atodūsiu virto giliu.*

**Elena Grincevičienė**

\*\*\*\*\*

### Mano Moliakalniui

*Ten, šiaurinėj Lietuvos daly  
Ant molinio, pienuių geltoniu  
užkloto kalno,  
Plyti, palei ežerą Beragio  
Iš pakrantėse nusvirusių beržų  
kasų išpintas,  
pats gražiausias mano kaimas.  
Už pašlaitės raisto Kraštų miškas  
Eglių šakomis vyliot mėgina  
Ir aromatu sakų mums gyvastį  
dalina...  
Svėdasai, Baronkalnis pasiekiamas  
Nuo Gykių Kovo beržynėlio  
Auksaspalvio žvyro vieškeliu,  
Tarsi nuometu jaunosios  
permestu per ežero pakrančių pievą.  
O pakalnėj molio kalno  
Vakarais girdžiu melodiją  
lakštingalos.*

*Ir matau: vaikystė vaikšto, suknele  
kartūno,  
Delnuose sugniaužus, žemuogėm  
nuvertą smilgą...*

*Ne, nemiega, nesugriuvo, neišėjo...  
Ir jaunimo, ir vaikų kiemai pilni.  
Ir močiutė balta skarele man linki  
visko gero!*

*Ir taip gera vis kaskart sugrįžt...*

**Laimutė Kirdeikytė-Mažeikienė**

# Kraštietės akvarelių paroda

Lietuvos dailininkų sąjungos (LDS) būstinėje birželio 14 dieną iškiliai atidaryta mūsų kraštietės Irenos Meiškaitės personalinė akvarelių paroda „Kokia graži Tėvynė...“. Joje buvo išskleisti 29 paveikslai, užėmę net tris (2 foje ir salę) ekspozicijos erdves.

Meno pasaulyje dailininkė I. Meiškaitė gerai žinoma. Ji gimė 1947 m. Svėdasuose (Anykščių r.). 1966 m. baigė Utenos I vidurinę mokyklą (dabar „Saulės“ gimnazija), o 1971 m. – Lietuvos dailės instituto (dabar VDA) Dailiosios tekstilės fakultetą. Iš pradžių kūrė gobelenus, paskui darbavosi taikomosios ir knygines grafikos srityse, kol su užsidegimu ėmėsi akvarelinės tapybos. Pastaroji ją, rodos, paviliojo visam gyvenimui. Nuo 1984 m. Irena aktyviai dalyvauja bendrose tarptautinėse Baltijos šalių ir Pasaulio žemaičių parodose, rengiamose Plungėje, o nuo 1997 m. – ir respublikinėse. Ji yra Vilniaus menininkų klubo „Plekšnė“ narė ir dalyvavo klubo bei kitose meno darbų parodose.

Personalines akvarelių parodas dailininkė rengianuo 1997 m. Vieną jų, kartu su Svėdasiečių draugija „Alaušas“, 2013 m. surengė ir savo gimtinėje – Svėdasų bibliotekos Meno galerijoje. Kraštietės paveikslų yra Utenos kraštotyros ir Žemaičių dailės muziejuose bei privačiose kolekcijose Lietuvoje ir Austrijoje, Belgijoje, Ispanijoje, Liuksemburge, Kanadoje, Prancūzijoje, Vokietijoje. 2007 m. jai suteiktas meno kūrėjo statusas, nuo 2008 m. yra LDS narė.

Į minėtos – 33-iosios personalinės parodos – atidarymą susirinko didelis būrys (daugiau 50) dailininkų, menotyrininkų, meno mylėtojų, autorės bičiulių ir kraštiečių. Trumpai apžvelgusi I. Meiškaitės kūrybos kelią, renginį pradėjo LDS sekretorė Diana Romanovskaja. Plačiai apie autorės darbus kalbėjo menotyrininkas Liudas Pocius. Jis priminė kai kuriuos akvarelinės tapybos ypatumus, supažindino su I. Meiškaitės kūrybos tematika bei



*I. Meiškaitės akvarelė „Takas į ežerą“*

kaitos tendencijomis. Ypač pabrėžė autorės darbštumą ir prierašumą gamtos grožiui. Pasak skulptoriaus ir menotyrininko Arūno Kyno, paroda jį nudžiuginusi daugybe naujų paveikslų, o autorė – dideliais kūrybos užmojais. Tai rodo, kad dailininkė dirba labai intensyviai. Jam pritariamai paantrino ir uteniškis, inžinierius Algirdas Steponavičius. Palyginęs parodos eksponatus su tais, kurie prieš keletą metų buvo parodyti Utenoje, čia jis matęs daug naujų kūrinių. Juose vyrauja miškai, pievos, paukščiukai ar „Saulėlydžio atspindžiai“, „Beržynas rudenį“ ir pan. Žymiai mažiau matęs autorės pamėgtų gėlių...

Baigiamąjį žodį tarė dailininkė I. Meiškaitė. Ji nuoširdžiai dėkojo visiems programos ir renginio dalyviams, svečiams. Paskui atsakė į klausimus. Paaiškino ir darbų sąveiką su gamta: „Lieju klasikine akvarelės technika (naudoju tik popierių, vandenį ir akvarelinius dažus). Labiausiai mėgstu dirbti gamtoje. Čia būnu ne viena, man pade-

da: saulė, vėjas, medžių, pievų, paukščių garsai, rūkai ir dargana... Lietuvos gamta mane žavi ir užburia, negaliu ją atsistebėti.

Ypatingai aštriai tą pajuntu sugrįžusi iš tolimos kelionės. Rodos, niekur nėra tokio gražaus krašto su keturiais metų laikais. Gal todėl, kad čia mano tėvų ir protėvių žemė, čia gera ir ramu žingsniuoti man paskirtu taku“.

Šventišką parodos atidarymo nuotaiką nuolat palaikė dainos ir muzika. Jas meistriškai atliko Aušros Vartų ir Šv. Teresės bažnyčios choro bei ansamblio „Ave Marija“ vadovė Regina Antanavičiūtė (sopranas, elektroniniai vargonėliai), taip pat dailininkės Irenos sesuo Valdereza Kunkulienė (altas).

Koncertui pasibaigus, svečiai ir toliau bendravo su parodos autore, apžiūrinėjo paveikslus ar maloniai šnekučiavosi prie kavos puodelio. Niekas neskubėjo palikti šios Meno šventovės...

**Vytautas Rimša**

*Šį leidinio numerį finansavo verslininkas Petras Baronas*

**Leidėjas** Svėdasų literatų klubas „Sietuva“, kodas 154314137  
ISSN 2424-5801  
**Vyr. redaktorė** Alma Švelnienė  
tel. 8 615 91268

**Redakcinė kolegija:**  
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882  
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514  
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971  
Inga Kilienė tel. 8 687 57147

**Spaustuvė** „Morkūnas ir Kō“, Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas  
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt  
Maketuotojas Rimantas Leitanas